

Vuosikertomus 2016

**Turvallisempaa,
terveempää ja taloudellisesti
menestyksekkäämpää elämää**

Toiminta-ajatus ja visio

LähiTapiolan tehtävänä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visionamme on tarjota suomalaisille turvallisempaa ja terveempää elämää. Elämänturva merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua.

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita.

Yhtiöryhmän muodostavat 20 alueellista keskinäistä vakuutusyhtiötä sekä valtakunnalliset LähiTapiola Vahinkoyhtiö, LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito.

LähiTapiolan henkilöstömäärä on noin 3 400, josta puolet työskentelee alueyhtiöissä.

Omistaja-asiakkaita on lähes 1,6 miljoonaa.

LähiTapiola Varainhoito

LähiTapiola Varainhoito on LähiTapiola-ryhmään kuuluva sijoituspalveluyritys, jonka hoidossa on lähes 10 miljardin euron sijoitusvarallisuus. Tarjoamme säästämisen ja sijoittamisen ratkaisuja kaikille sijoittajille aina piensijoittajista institutionaalsiin sijoittajiin.

LähiTapiolan asiantuntijat tuovat kansainväliset sijoitusmarkkinat ulottuillesi yhdistämällä valtakunnallisen salkunhoidon ja paikallisen asiakaspalvelun sekä modernit verkkopalvelut. Teemme yhteistyötä huolella valittujen kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Sijoituksistamme yli 80 prosenttia tehdään ulkomaille.

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	3
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016	5
LähiTapiola Varainhoito Oy 2016	5
Asiakkaat ja asiakasedut	6
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	8
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen.....	10
Vastuullisuus.....	12
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	12
Tulevaisuuden näkymät	13
Ehdotus voittoa ja vapaata omaa pääomaa koskeviksi toimenpiteiksi	14
TILINPÄÄTÖS 1.1. – 31.12.2016	15
Tase	15
Tuloslaskelma	16
Epäsuora rahoituslaskelma	17
Tilinpäätöksen liitetiedot	18
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	18
Liitetiedot riskienhallinnasta.....	19
Liitetiedot vakavaraisuuden hallinnasta.....	21
LähiTapiola Varainhoidon taseen ja tuloslaskelman liitetiedot.....	22
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	28
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset	29
Tilinpäätösmerkintä	30
Tilintarkastuskertomus	31

Toimitusjohtajan katsaus

Hyvä sijoitustuotto heiluvilla markkinoilla

Tom Liljeström

LähiTapiola Varainhoito tarjoaa asiakkailleen taloudellista elämänturvaa – tuottavia ja vastuullisia ratkaisuja varallisuuden kartuttamiseen ja hoitamiseen. Maailmantaloudessa vuosi 2016 oli yllätyksellinen, mutta hermoilusta huolimatta hyvä sijoitusvuosi. Myös LähiTapiola Varainhoidolle vuosi oli suotuisa. Asiakasmäärät ja hoidossa olevat asiakasvarat kasvoivat. Hoidossamme oli vuoden lopussa 9,7 miljardin euron asiakasvarallisuus.

Vaiherikas sijoitusvuosi

Osakevuotta 2016 voi kuvata vaiherikkaaksi. Vuosi sisälsi monia yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden odottamattomia reaktioita. Hermoilusta huolimatta kasvusuuntaus markkinoilla jatkui. Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 prosenttia. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 prosenttia, mutta Euroopassa alle 2 prosenttia.

Yhdysvaltain ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 prosenttia. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä.

Panostimme palveluihin

Alhainen korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden heilunta ovat lisänneet asiakkaiden kiinnostusta sijoitusrahasto- ja varainhoitopalveluihin. Asiakasmäärät kasvoivat kaikissa asiakassegmenteissä vuoden 2016 aikana. Private Banking -asiakkaiden määrä kasvoi yli 10 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen.

Hoidossamme olevat asiakasvarat kasvoivat yli 3 prosenttia 9,7 miljardiin euroon, josta LähiTapiola-rahastojen pääomat muodostivat 3,8 miljardia euroa. Päättyneen tilikauden tulos oli hyvällä tasolla, 4,3 miljoonaa euroa. Myös asiakastyytyväisyys parani.

Panostimme erityisesti palveluihin. Suositun sijoituskierrotemme tiimoilta tapasimme tuhansittain asiakkaita 20 paikkakunnalla sekä verkossa. Uusina palveluina toimimme kaikille säästämisestä ja sijoittamisesta kiinnostuneille avoimet ja vuorovaikutteiset sijoitusaiheet webinaarit. Lisäksi ryhdyimme tekemään Markkinaminuutit-videoita, joissa

asiantuntijamme kommentoivat ajankohtaisia talouden asioita. Uudet digitaaliset palvelumme ovat saaneet kiitosta asiakkailtamme. Asiakkaat arvostavat erityisesti raportointimme ja verkkopalvelumme toimivuutta.

Vastuullinen sijoittaminen toiminnan ytimessä

Vastuullinen sijoittaminen on tärkeä osa toimintaamme, ja vuonna 2016 jatkoimme vastuullisten toimintatapojen aktiivista kehittämistä. Olemme sitoutuneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamiseen. Salkunhoitajat tekevät sijoituskohteille vastuullisuus-analyysin, jossa arvioidaan yhteiskunnallisten, hallinnollisten ja ympäristökäyttäjien vaikutuksia yrityksen toimintaan, sen tulevaisuuden näkymiin sekä pitkän tähtäimen arvoon. Vastuullisuuteen kuuluu myös toiminnan läpinäkyvyys sekä se, että asiakkaitamme kohdellaan tasapuolisesti ja heidän etujensa mukaisesti.

Haluamme parantaa tekemiemme sijoitusten ympäristöystävällisyyttä. Siksi olemme jakaneet potentiaaliset sijoituskohteet toimialojen aiheuttamien päästöjen perusteella hiili-intensiivisiin eli paljon päästöjä aiheuttaviin ja ei-hiili-intensiivisiin eli toiminnallaan vähemmän saastuttaviin kohteisiin. Tämän perusteella olemme vähentäneet sijoituksia esimerkiksi lentoyhtiöihin ja lisänneet sijoituksia verkko- ja uusiutuvan energian yhtiöihin sekä niin sanottuihin vihreisiin lainoihin.

Kannustamme myös asiakkaitamme vertailemaan sijoitustensa ympäristöystävällisyyttä ja tarjoamme heille tietoa päätöksenteon tueksi. Julkaisemme suoraan osakkeisiin ja yrityslainoihin sijoittavien LähiTapiola-rahastojen hiilijalanjäljet neljä kertaa vuodessa. Hiilijalanjälki kuvaa rahaston sijoituskohteina olevien yritysten toiminnasta aiheutuvia kasvihuonepäästöjä, esimerkiksi hiilidioksidin, metaanin ja typen oksidien päästöjä. Pienimmät hiilijalanjäljet vuoden 2016 lopussa

olivat osakerahastoista LähiTapiola Kuluttaja-rahastolla ja yritysainarahastoista Yrityskorko-rahastolla.

Olemme mukana myös Sitran vaikuttavuusinvestointi-avainalueen kehitystyössä, jossa pohditaan uusia keinoja Suomen yhteiskunnallisten tarpeiden ratkaisemiseen yksityisten sijoitusvarojen ja innovatiivisten ratkaisujen avulla. Kansainvälisesti vastaavanlaista mallia on hyödynnetty esimerkiksi nuorisotyöttömyyden ja kodittomuuden vähentämisessä, lasten kouluvalmiuksien lisäämisessä sekä vankilatuomioiden ehkäisyssä.

Yksisuuntaisesta verkkopalvelusta kohti kaksisuuntaista digikonttoria

Tavoitteenamme on edelleenkin vahvistaa markkina-asemaamme. LähiTapiola-ryhmällä on lähes 1,6 miljoonaa asiakasta, ja haluamme tarjota heille tuottavia ja vastuullisia ratkaisuja varallisuuden kartuttamiseen ja hoitamiseen.

Vahvuutenamme on kiitettävän laaja salkku erilaisia sijoituslajeja. Tunnumme hyvin sijoituskohteemme ja toimimme tehokkaasti. Alati muuttuvassa sijoitusympäristössä on entistäkin tärkeämpää löytää ne toimialat ja yritykset, jotka nousevat uudessa markkinatilanteessa voittajiksi.

Jatkamme panostuksia digitaalisten palveluiden ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Kehitämme palvelujamme yksisuuntaisesta verkkokaupasta kohti kaksisuuntaista digikonttoria, jossa asiakasta palvellaan henkilökohtaisesti nykytekniikkaa hyväksikäyttäen.

Kiitokset asiakkaillemme luottamuksesta toimintaamme kohtaan. Lisäksi erityiskiitokset henkilöstöllemme ja alueyhtiöillemme erinomaisesta yhteistyöstä – on etuoikeus saada työskennellä tällaisen energisen ja aktiivisen asiantuntijajoukon kanssa.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016

LähiTapiola Varainhoito Oy kuuluu konserniin, jonka emoyhtiönä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). Emoyhtiön hallituksen toimintakertomus on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Varainhoito Oy 2016

LähiTapiola Varainhoito Oy

- Haastavassa sijoitusympäristössä yhtiön liiketulos oli 5,4 miljoonaa euroa
- Hallinnoitavat varat olivat 9 696,4 miljoonaa euroa

Liiketoiminta-alueet

LähiTapiola Varainhoito Oy toimii LähiTapiola-ryhmän ja muiden sijoittajien varainhoitajana. LähiTapiola Varainhoito tarjoaa asiakkailleen täyden valtakirjan omaisuudenhoitopalveluja.

Tulostiivistelmä

(milj. euroa)	2016	2015
Liiketulos	5,4	7,1
Tilikauden tulos	4,3	5,7
Palkkiotuotot	13,5	14,9
Sijoituspalvelutoiminnan tuotto yht.	20,1	22,5
Hallintokulut	13,8	14,6

Vuoden 2016 tulos oli hyvä 4 279 tuhatta euroa (5 707 tuhatta euroa). Sijoituspalvelutoiminnan tuotot olivat 20 093 tuhatta euroa haastavasta sijoitusympäristöstä huolimatta. Hallintokuluja pystyttiin karsimaan 777 tuhatta euroa.

Tasetiivistelmä

(milj. euroa)	2016	2015
Saamiset luottolaitoksilta	20,6	5,3
Saamistodistukset	0	13,0
Vieras pääoma	4,6	4,6
Oma pääoma	22,4	20,4
Taseen loppusumma	27,0	25,0
Hallinnoitavat varat	9 696,4	9 406,9

Oma pääoma oli 22,4 miljoonaa euroa (20,4 milj. €). Muutoksesta 4,3 miljoonaa euroa johtui tilikauden hyvästä tuloksesta ja -2,3 miljoonaa vuonna 2016 maksetuista osingoista. Käyvän arvon rahaston muutos on vähäinen. Hallinnoitavat varat ovat kasvaneet 289,5 miljoonalla eurolla 9 696,4 miljoonaan euroon. LähiTapiola-rahastojen pääomat kasvoivat 3 793 miljoonaan euroon (3 602 milj. € 12/2015).

Tunnusluvut

(% / milj. euroa)	2016	2015	2014
TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT			
Oma pääoma (keskimäärin)	21,4	17,8	13,2
Taseen loppusumma (keskimäärin)	26,0	22,2	17,5
Palkkiotuotot	13,5	14,9	15,5
Liikevaihto	20,1	22,5	25,3
Liikevoitto, tappio	5,4	7,1	11,2
Liikevoitto liikevaihdosta, %	26,6	31,7	44,1
Oman pääoman tuotto (ROE), %	20,0	32,0	67,6
Koko pääoman tuotto (ROA), %	16,5	25,7	51,2
Omavaraisuusaste, %	82,8	81,6	78,8
Kulu/Tuotto -suhde	0,7	0,7	0,6
VAKAVARAISSUUS (Pilari I mukaan)			
Ydinpääoma (CET1) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2	17,2
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2	17,2
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2	17,2
Kiinteiden yleiskustannusten perusteella laskettu kokonaisriski	35,5	31,6	33,2

LähiTapiola Varainhoidon vakavaraisuus oli erinomaisella tasolla. Ydin-, ensisijaisen ja kokonaispääoman määrä kokonaisriskistä oli 35,1 prosenttia (36,2 %). Vuoden 2016 tulos on vahvistettu vasta vakavaraisuuden laskennan jälkeen, joten sitä ei ole luettu mukaan ydinpääomaan. Tämä huomioiden vakavaraisuus olisi ollut 47,2 prosenttia.

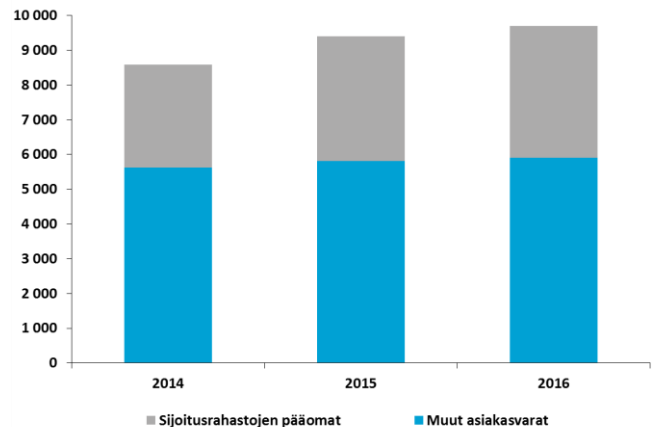
Tilikauden merkittävät tapahtumat

Vuonna 2016 toteutuneet poliittiset riskit ja niiden sijoitukselliset vaikutukset ovat tuoneet uuden seurattavan alueen sijoitustoimintaan. Lanseerasimme uuden Momentum-varainhoitomallin, joka herätti runsaasti kiinnostusta asiakaskunnassamme. Sijoittamista kehittyville markkinoille aloimme toteuttaa uudella sijoitusmallilla. Vastuullisen sijoittamisen toimintamalleja kehitettiin edelleen.

Varainhoitopalvelut

LähiTapiola Varainhoito Oy tarjoaa asiakkailleen sijoituspalveluyrityksenä varainhoitopalveluja.

Varainhoidon hallinnoimat asiakasvarat kasvoivat 3,1 prosenttia 9 696,4 miljoonaan euroon (9 406,9 milj. €).

Varainhoidon tarjoamien täyden valtakirjan omaisuudenhoitopalvelujen pysyivät samalla tasolla kuin vuonna 2015.

Tavoitteemme on vuonna 2016 edelleen vahvistaa markkina-asemaamme varainhoitomarkkinoilla. LähiTapiolan kasvava asiakaskunta, uudistuneet palvelumme ja kiinnostus sijoitusrahastomarkkinoihin tarjoavat tähän hyvät mahdollisuudet.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola Varainhoito toimii itsenäisenä omaisuudenhoitajana LähiTapiola-rahastoille. Lisäksi asiakkainamme on institutionaalisia sijoittajia, muita yrityksiä ja yhteisöjä sekä yksityishenkilöitä. Tarjoamme varainhoitopalveluja erilaisina palvelukokonaisuuksina, merkittävimpana LähiTapiola Private Banking -palvelut. Varainhoitopalvelujemme asiakasmäärät kehittyivät positiivisesti vuoden 2016 aikana. Alhainen korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden volatilitteetti ovat lisänneet asiakkaiden kiinnostusta sekä sijoitusrahasto- että varainhoitopalveluihin.

Toimintaympäristö

Talouden toimintaympäristö

Vuonna 2016 oli paljon yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden reaktiot niihin odottamattomia. Alkuvuotta sävyttivät pelot USA:n taantumariskeistä sekä Kiinan talouskasvun hallitsemattomasti hidastumisesta. Tammi-helmikuussa makrotalouden heikkous aiheutti voimakkaita arvonnaskuja osakemarkkinoilla sekä muissa riskillisimmissä omaisuserissä. Kevään mittaan suhdanneriskit alkoivat kuitenkin helpottaa ja osakemarkkinat kääntyivät trendinomaiseen nousuun.

Kesäkausi oli politiikan areenoilla dramaattinen. Britannia päätti juhannuksen kansanäänestyksessä irtautua Euroopan unionista. Vaikka ns. Brexit-päätös oli aluksi melkoinen järkytys, vaikutukset talouteen ja

sijoitusmarkkinoihin jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Ainoa pitkäkestoinen seuraus oli punnan merkittävä heikkeneminen.

Vuoden toinen poliittinen sokki koettiin marraskuussa, kun Donald Trump vastoin odotuksia voitti Yhdysvaltain presidentin vaalit. Trumpin voittoa oli yleisesti pidetty vakavana riskiskenaariona mutta jo vaaleja seuraavana päivänä markkinat alkoivat hinnoitella tulevan presidentin mahdollisen elvytyspolitiikan positiivisia vaikutuksia.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2016 kokonaisuutena elvyttävää ja markkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED oli aloittanut koronnostot jo joulukuussa 2015 mutta suhdanne-epävarmuuden ja poliittisten riskien vuoksi jatkoi niitä vasta vuoden 2016 lopussa. Euroopan keskuspankki EKP jatkoi talouden massiivista elvytystä ja laajensi arvopapereiden osto-ohjelmansa koskemaan myös hyvälaatuisia yrityslainoja.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 prosenttia. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 prosenttia mutta Euroopassa alle 2 prosenttia. USA:n ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 prosenttia. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä.

Nimelliskorkojen noususta huolimatta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli 3 prosenttia. Valuuttamarkkinoilla euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan noin 3 prosenttia ja Japanin jeniin nähden miltei 6 prosenttia. Sen sijaan Ison-Britannian puntaa vastaan euro vahvistui lähes 16 prosenttia.

Sijoitustoiminta

Rahoitusmarkkinoilla koettiin alkuvuoden 2016 aikana omaisuusarvoissa varsin voimakasta heiluntaa. Tammi-helmikuussa osakekurssit laskivat rajusti sijoittajien pelätessä Kiinan kasvun hallitsematonta hidastumista ja jopa mahdollista USA:n taantumaa. Suhdannekuvan vakautuminen kuitenkin palautti riskipitoisimmat omaisuserät keväällä uudelleen nousuun, kunnes Ison-Britannian kansanäänestykseen liittyvät pelot ja EU-eroa puoltavan tuloksen varmistuminen jälleen heiluttivat markkinahinnoittelua vuosipuoliskon lopulla. Maailman osakemarkkinat (MSCI All Countries -indeksi) laskivat alkuvuoden aikana euromääräisesti keskimäärin 0,7 prosenttia. Poliittikkaan ja talouteen liittyvät merkittävät riskit näkyivät valtioiden pitkien lainakorkojen voimakkaana laskuna. Euroalueen ydinmaiden koroissa päädyttiin uusille pohjatasoille. Jopa Saksan 15 vuoden lainakorko painui negatiiviseksi. Euroalueen valtionlainojen alkuvuoden keskimääräinen tuotto oli noin 5,5 prosenttia. Valuuttamarkkinoilla euro vahvistui tammi-kesäkuussa dollaria vastaan 2,3 prosenttia ja puntaan verrattuna noin 13 prosenttia mutta heikkeni lähes 13 prosenttia jeniin nähden.

Sijoitustoiminnan näkymät säilyvät lähivuosina haasteellisena. Perusongelma on, ettei rahapoliittisella elvytyksellä voida ratkaista väestön ikääntymisestä ja ylikapasiteetista johtuvia rakenteellisia ongelmia. Nollakorkoympäristö voi pahimmillaan hidastaa tuotantorakenteen uudistumista, kun myös tehottomat toimijat säilyvät markkinoilla ja ruuhkauttavat siten talouden tarjontapuolta. Sijoitustoiminnan tuotto-odotukset ovat laskeneet käytännössä kaikissa omaisuusluokissa. On varauduttava omaisuusarvojen aiempaa vaatimattomampaan kehitykseen entistä korkeampien sijoitusriskien oloissa.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola Varainhoidon vakavaraisuuden hallintaprosessi koostuu viranomaisvaateiden mukaisesta Basel III Pilari I-vakavaraisuuslaskennasta ja -raportoinnista sekä yhtiön omasta taloudellisen pääoman laskentamallista (ICAAP), jolla syvennetään Pilari I-laskentaa ottaen huomioon ulottuvuudet ja riskit, joita Pilari I-laskenta ei kata. Tällaisia ovat esimerkiksi toimintaympäristöön ja sen muutoksiin liittyvät riskit. Tarkastelussa huomioidaan myös vuosittaisen riskikartoituksen tulokset. Hallitus linjaa yhtiön riskinottohalukkuuden vuosisuunnittelussa asettamalla tavoitetasot pääomavaateiden ja omien varojen suhteelle sekä omien varojen laadulle. Vakavaraisuuslaskenta toteutetaan ja tulokset raportoidaan hallitukselle vuosineljänneksittäin tai tarvittaessa.

Vuoden 2016 päättyessä yhtiön vakavaraisuussuhde oli 35,1 prosenttia (36,2 %) ja vakavaraisuusasema näin ollen erinomainen.

Vakavaraisuuslaskenta

(% / milj. euroa)	2016	2015
OMAT VARAT (TC)		
Ydinpääoma (CET1)		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	18 103	14 675
Vähennykset ydinpääomasta	-5 650	-3 219
CET1 yhteensä	12 453	11 456
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		
AT1 yhteensä	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1+AT1)	12 453	11 456
Toissijainen pääoma (T2)		
T2 yhteensä	0	2
OMAT VARAT YHTEENSÄ (TC=T1+T2)	12 453	11 458
RISKIPAINOTETUT ERÄT (Kokonaisriski)		
(Luottoriskin osuus ei lisää kokonaisriskiä)	9 202	10 618
Kiinteiden yleiskustannusten perusteella laskettu kokonaisriski	35 452	31 634
RISKIPAINOTETUT ERÄT YHTEENSÄ	35 452	31 634

(% / milj. euroa)	2016	2015
Ydinpääoma (CET1) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa kokonaisriskiin, %	35,1	36,2
Vakavaraisuus tk-tulos huomioiden	47,2	54,3

Riskienhallinta

LähiTapiola Varainhoidon riskienhallinta perustuu voimassaolevaan viranomais sääntelyyn, -määräyksiin ja ohjeisiin. Yhtiö noudattaa toiminnassaan LähiTapiola-ryhmän riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita. Yhtiön riskienhallintaprosessi on osa LähiTapiola-ryhmän ORSA-prosessia ja koostuu vuosisuunnittelun yhteydessä tehtävästä riskikartoitusprosessista, vuosittaisesta vakavaraisuuden kokonaisarviosta, neljännesvuosittaisesta johdon ja hallituksen riski- ja vakavaraisuusraportoinnista sekä jatkuva-aikaisesta riskien arviointi- ja hallintaprosessista.

LähiTapiola Varainhoidon hallituksella on kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain riskienhallintasuunnitelma, joka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti suunnitelman toteutumista.

Toimiva johto vastaa riskienhallintaprosessin ylläpidosta ja kehittämisestä yhdessä ryhmän riskienhallintapalvelujen kanssa. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä.

Yhtiön riskienhallintaprosessi sisältää vuosisuunnittelun yhteydessä tehtävän riskikartoituksen sekä liiketoiminnan ja johdon päivittäisen työn riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Riskikartoituksessa arvioidaan kattavasti yhtiön kohtaamat strategiset, operatiiviset ja toimintaympäristön riskit. Toiminnan kannalta oleellisiksi arvioidut riskit kirjataan riskienhallintasuunnitelmaan ja niille määritellään tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet.

Riskienhallinnan periaatteissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia edellisestä vuodesta.

Tarkempi kuvaus riskienhallinnasta

Tilinpäätöksen riskiliitetiedoissa kerrotaan tarkemmin riskienhallinnan organisoinnista, eri riskilajien valvonnasta sekä riskitasoista.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtyröhmän, jonka lain tarkoittama johtava emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

LähiTapiola Varainhoito noudattaa LähiTapiola Vahinkoyhtiön tytäryhtiönä LähiTapiola-ryhmän yhteisiä hallinto- ja johtamismenettelyjä.

Yhtiökokous

LähiTapiola Varainhoito Oy yhtiökokous pidettiin 15.4.2016. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallituksen jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet jäsenet.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen voitonjakoesityksen vuonna 2016 maksetuille osingoille.

Hallitus

LähiTapiola Varainhoito Oy:n hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä joiden toimikausi on yksi vuosi. Hallitusten jäsenillä tulee olla monipuolinen ja toisiaan täydentävä ammatillinen pätevyys sekä kokemus ja sellainen osaaminen sijoituspalveluyrityksen liiketoiminnasta kuin yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta on tarpeen.

LähiTapiola Varainhoidon hallitus kokoontui 10 kertaa vuonna 2016. Kokouksien osallistumisprosentti oli 90,7

Hallituksen jäseniä olivat:

Jari Eklund (s. 1963), hallituksen puheenjohtaja

- kauppatieteiden maisteri
- yhtiöryhmän johtaja LähiTapiola-ryhmä

Pekka Antikainen (s. 1966) 15.4.2016 asti

- yhteiskuntatieteiden maisteri, EMBA
- toimitusjohtaja LähiTapiola Satakunta

Teija Kerminen (s. 1963)

- varatuomari, EMBA
- lakiasianjohtaja LähiTapiola-ryhmä

Harri Lauslahti (s. 1961), 15.4.2016 asti

- kauppatieteiden maisteri
- toimitusjohtaja LähiTapiola Palvelut Oy

Tapio Oksanen (s. 1958)

- kauppatieteiden maisteri
- varatoimitusjohtaja Työttömyysvakuutusrahasto

Janne Pesonen (s. 1965)

- diplomi-insinööri, SHV
- varatoimitusjohtaja LähiTapiola Henkiyhtiö

Paula Pöntynen (s. 1952)

- ekonomi
- hallituksen puheenjohtaja Ekosuunta

Ulla Sipilä (s. 1957) 15.4.2016 alkaen

- yo-merkonomi
- toimitusjohtaja LähiTapiola Kainuu-Koillismaa

Jari Sundström (s. 1960)

- varatuomari
- toimitusjohtaja LähiTapiola Vahinkovakuutus

Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tilinpäätöksen liitetiedoissa.

LähiTapiola Varainhoito Oy:n johtoryhmä

Tom Liljeström (s. 1959)

- diplomi-insinööri, kauppatieteiden maisteri
- toimitusjohtaja

Jyrki Mäkelä (s. 1961)

- kauppatieteiden maisteri
- johtaja, toimitusjohtajan varamies

Tarja Asula (s. 1958)

- kauppatieteiden maisteri
- palvelujohtaja

Jari Järvinen (s. 1967)

- kauppatieteiden tohtori
- pääekonomisti, apulaisjohtaja

Outi Kalpio (s. 1965)

- kauppatieteiden maisteri
- apulaisjohtaja, osake- ja korkosijoitukset

Satu Marttila (s. 1953) 31.1.2017 asti

- ekonomi
- johtaja, instituutioasiakkuudet

Satu Norhomaa (s. 1974) 1.10.2016 alkaen

- BBA
- johtaja, yritys- ja yhteisöasiakkuudet

Tero Saarinen (s. 1974)

- tradenomi
- osastopäällikkö, liiketoiminnan kehittäminen

Outi Vänni (s. 1962)

- oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
- palvelujohtaja, apulaisjohtaja

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Varainhoidon toimitusjohtajana toimii Tom Liljeström ja toimitusjohtajan varamiehenä Jyrki Mäkelä.

Lähipiiri

LähiTapiola Varainhoidon lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoista.

Tilintarkastaja

Yhtiön tilintarkastaja on KPMG Oy Ab, jonka nimeämäänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Varainhoito on julkisen valvonnan alainen sijoituspalveluyritys, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että sijoituspalveluyritykset noudattavat lakia ja hyvää kirjanpitolapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Varainhoidon henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 49 (48) henkilöä. Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 50 henkilöä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Varainhoidon palkitseminen perustuu yhtiöryhmän ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Vastuullisuus

Vastuullinen sijoittaminen

Vuoden 2016 aikana jatkoimme vastuullisen sijoittamisen toimintatapojen aktiivista kehittämistä ja edistämistä. Keväällä avasimme oman vastuullisuussivuston LähiTapiolan verkkosivuille. Sivustolle on koottu runsaasti tietoa vastuullisuustyöstämme sekä raporttimme YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden toteutumisesta. Viestimme vuoden mittaan vastuullisesta sijoittamisesta myös aiheeseen liittyvien blogien, artikkeleiden ja videoiden välityksellä. Vastuullisen sijoittamisen prosessi päivitettiin, vastuullisuusanalyysin kriteeristö uudistettiin ja sijoituskohteiden vastuullisuusluokitukset päivitettiin.

Tarkensimme myös linjaustamme hiiliriskin huomioimisesta sijoituspäätöksissämme ja allekirjoitimme PRI:n aloitteen sisällyttää ESG -tekijät

systemaattisesti yritysten virallisiin luottokelpoisuusanalyysiin.

Omistajaohjaus

LähiTapiola-rahastojen omistajaohjauspolitiikan mukaisesti toteutamme aktiivista omistajuutta pääasiassa säännöllisten yritystapaamisten välityksellä. Vuonna 2016 aikana salkunhoitajamme tapasivat yli kuudensadan yrityksen johtoa. Yhtiöistä 85 oli kotimaisia. Sijoituskohteina olevien yritysten tapaamisia oli yli 200 ja kolmanneksessa näistä tapaamisista keskusteltiin vastuullisuusasioista. Lisäksi LähiTapiola Varainhoito oli edustettuna kahdeksan suomalaisen yrityksen yhtiökokouksessa.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiöiden välille suunnitellun liikennevakuutusten kannanluovutusten yhteydessä uudistetaan LähiTapiola-ryhmän yhtenäisyyttä ja päätöksentekoa vahvistava sekä ryhmään kuuluvien yhtiöiden työnjakoa ja rooleja selkeyttävä ryhmäsopimus, joka tulee voimaan liikennevakuutuskantojen siirtymishetkellä. Tähän liittyy myös LähiTapiola Varainhoidon omistuksia järjestellään uudelleen.

LähiTapiola Varainhoidon omistajia ovat tällä hetkellä LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (80,6 %) ja LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö (19,4 %). 30.6.2017 toteutettavan liikennevakuutuksen kannansiirron yhteydessä LähiTapiola Varainhoidon

osakepääoman omistukseen on tarkoitus tehdä muutos siten että muutoksen jälkeen LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö omistaa noin 33 prosenttia, LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö noin 33 prosenttia ja LähiTapiola-ryhmän alueelliset vakuutusyhtiöt yhteensä noin 33 prosenttia. Muutoksen jälkeenkin LähiTapiola Varainhoito yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen. LähiTapiola Varainhoito tulee säilymään LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön tytäryhtiönä erilaisten osakkeiden tuottaman äänivallan perusteella, mihin järjestelyyn liittyvä yhtiöjärjestysmuutos ja osakeanti esitetään yhtiökokouksen 18.4.2017 päätettäväksi.

Tulevaisuuden näkymät

Varainhoitoliiketoiminta

Sijoitusmarkkinoiden ja talousnäkymien haasteellisuus jatkuvat vuonna 2017. Markkinoiden kehityksellä on yhtiön tuloksen muodostumisessa merkittävä vaikutus.

Olemme aktiivisesti mukana LähiTapiola-ryhmän elämänturvastrategiassa tarjoamalla varainhoitopalvelujen entistä parempaa saatavuutta myös piensijoittajalle. Markkinaosuuden positiivinen kehitys edellyttää kilpailukykyistä hinnoittelua ja vuoden 2017 aikana alennamme sijoittamisen ja säästämisen tuotteiden kokonaishinnoittelua asiakkaille.

Sijoituspalveluyritysten viranomaissääntelyyn on tulossa muutoksia (mm. MiFID II), joiden vaikutusta yhtiön toimintaan seurataan aktiivisesti ja varaudutaan tarvittaviin muutoksiin.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2017 käynnistyessä maailmantalouden suhdanneindikaattorit ovat suotuisammassa asennossa kuin vuosi sitten. Yhdysvalloissa kotitalouksien luottamus talouteen on vahvempaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä. Euroopassa kasvu saattaa hivenen hidastua mutta pysynee 1,5 prosentin tuntumassa. Myös Suomen taloudessa on tapahtunut positiivinen käänne. Venäjä sekä Brasilia ovat pääsemässä uudelleen kasvu-uralle ja kehittyvien markkinoiden kasvunäkymä on vahvistunut yleisemminkin.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Keväällä 2017 Euroopassa käynnistyvät neuvottelut Ison-Britannian EU-eron ehdoista ja edessä on myös runsaasti vaaleja, joissa Euroopan integraatiota vastustavat voimat saattavat vahvistua. USA:ssa Donald Trumpin presidenttiys on hyvin suuri epävarmuustekijä.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurin haaste on tuottavuuskasvun oleellinen hidastuminen. Heikon tuottavuuskehityksen vuoksi kasvutavoitteisiin pääseminen edellyttää entistä suurempaa velanottoa. Velkamäärien paisuminen puolestaan lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin nostavan korkoja kahdesti vuonna 2017. Koronnostoja voi tulla enemmänkin, mikäli elvyttävä finanssipolitiikka nostaa inflaatio-odotuksia.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymä on riskialtis. Korot ovat saattaneet jo kääntyä pidempikestoiseen nousuun, mikä varjostaa joukkolainasijoitusten tuottonäkymiä. Osakemarkkinoillakin kurssiheilunta voi voimistua, koska arvostustasot ovat joillain markkinoilla jo melko korkeat. Euroopan keskuspankin päätös pienentää kuukausittaisia arvopaperiostojaan vuoden 2017 huhtikuusta alkaen saattaa osaltaan heikentää Euroalueen korkomarkkinoiden likviditeettiä. Toisaalta EKP:n ensimmäisiin koronnostoihin on vielä matkaa ja euroalueen lyhyet sekä keskipitkät korot säilynevät vielä vuosia hyvin matalina.

Ehdotus voittoa ja vapaata omaa pääomaa koskeviksi toimenpiteiksi

Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

Jakokelpoiset varat tilinpäätöksessä ovat 19 845 469,78 euroa, josta tilikauden voitto on 4 279 075,80 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia eikä myöskään OYL 13:2 §:ssä tarkoitettu maksukykyisyydestä vaikuta jakokelpoisten varojen määrään.

Hallitus ehdottaa 18.4.2017 pidettävälle yhtiökokoukselle, että vuoden 2016 tilikauden 4 279 075,80 euron voitosta maksetaan osinkoa 2 370,00 euroa osakkeelta ja loput tilikauden voitosta siirretään edellisten tilikausien tulos -tilille. Ehdotuksen mukaan osinkoihin käytettäisiin yhteensä 4 266 000,00 euroa.

TILINPÄÄTÖS 1.1. – 31.12.2016

Tase

LähiTapiola Varainhoito Oy tase	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	(liitteen numero)
VASTAAVAA			
Saamiset luottolaitoksilta			
Vaadittaessa maksettavat	20 556	5 272	(1,11,12,13,14)
Saamiset luottolaitoksilta	20 556	5 272	
Saamistodistukset			
Muilta	0	13 001	(2,11,12,13,14)
Saamistodistukset	0	13 001	
Osakkeet ja osuudet	0	354	(3,13,14)
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	714	360	(3,13,14)
Aineettomat hyödykkeet	1 384	942	(4,5)
Aineelliset hyödykkeet			
Muut aineelliset hyödykkeet	69	64	(5)
Aineelliset hyödykkeet	69	64	
Muut varat	3 599	3 532	(6)
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	709	1 453	(7)
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 032	24 979	
VASTATTAVAA			
VIERAS PÄÄOMA			
Muut velat			
Muut velat	865	862	(9,12)
Muut velat	865	862	
Siirtovelat ja saadut ennakot	3 784	3 735	(10,12)
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 650	4 597	
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	845	845	(15,16)
Ylikurssirahasto	1 692	1 692	(15)
Muut sidotut rahastot			
Käyvän arvon rahasto			
Käypään arvoon arvostamisesta	0	2	(8,15)
Käyvän arvon rahasto	0	2	
Muut sidotut rahastot	0	2	
Vapaat rahastot			
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	2 196	2 196	(15)
Vapaat rahastot	2 196	2 196	
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	13 371	9 941	(15)
Tilikauden voitto (tappio)	4 279	5 707	(15)
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	22 382	20 382	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 032	24 979	

Tuloslaskelma

LähiTapiola Varainhoito Oy tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015	(liitteen numero)
	1 000 €	1 000 €	
Palkkiotuotot	13 453	14 920	(19,36)
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista			
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	12	0	
Muista yrityksistä	6	15	
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	17	15	(20)
Korkotuotot	2	17	(21)
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0	0	(22)
Liiketoiminnan muut tuotot	6 621	7 576	(23)
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN TUOTOT	20 093	22 528	
Palkkiokulut	9	6	(19)
Hallintokulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	4 407	4 777	(32)
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	910	917	(27,34)
Muut henkilösivukulut	200	212	
Henkilösivukulut yhteensä	1 110	1 129	
Henkilöstökulut yhteensä	5 518	5 906	
Muut hallintokulut	8 261	8 650	
Hallintokulut	13 779	14 556	
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	427	254	(25)
Liiketoiminnan muut kulut	525	570	(24,37)
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	5 353	7 141	
Tuloverot	1 074	1 434	
VARSAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	4 279	5 707	
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	4 279	5 707	

Epäsuora rahoituslaskelma

LähiTapiola Varainhoito Oy

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
	1 000 €	1 000 €
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikevoitto (tappio)	5 353	7 141
Maksetut verot	1 005	1 800
Liikevoittoon tehdyt oikaisut	410	239
Liiketoiminnan varojen lisäys(-) / vähennys(+)	13 676	-81
Liiketoiminnan velkojen lisäys(+)/ vähennys(-)	-2 027	-2 747
Liiketoiminnan rahavirta (A)	18 417	6 352
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Saadut osingot	17	15
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	-874	-1 152
Investointien rahavirta (B)	-857	-1 136
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Maksetut osingot	-2 277	-612
Rahoituksen rahavirta (C)	-2 277	-612
RAHAVAROJEN MUUTOS (A+B+C)		
lisäys (+) / vähennys (-)	15 284	4 604
Rahavarat tilikauden alussa	5 272	669
Rahavarat tilikauden lopussa	20 556	5 272
Rahavarojen muutos	15 284	4 604

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Varainhoito Oy tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolakia ja -asetusta, sijoituspalvelulaki, lakia luottolaitostoiminnasta, valtiovarainministeriön asetusta luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta, Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita sekä kirjanpitolautakunnan yleisohjeita.

Yleiset tiedot

LähiTapiola Varainhoito Oy:n omistavat LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (80,6 prosenttia) ja LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö (19,4 prosenttia). LähiTapiola Varainhoito Oy:n (y-tunnus 1604393-7) kotipaikka on Espoo ja osoite Revontulenkujat 1, 02100 Espoo.

Tämän tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina, ellei toisin mainita. Hallitus hyväksyi 1.1.–31.12.2016 tilinpäätöksen kokouksessaan 7.3.2017.

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Erään **saamiset luottolaitoksilta** luetaan luottolaitoksiin tehdyt talletukset. Vaadittaessa maksettavina saamisina pidetään saamia, jotka on maksettava viimeistään vuorokauden kuluessa irtisanomisesta. Tase-erään ei merkitä jälkimarkkinakelpoisia luottolaitoksilta olevia saamia.

Saamistodistuksia ovat kaikki jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit, kuten valtion velkasitoumukset, kuntatodistukset, valtion ja muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjalainat, pankkien sijoitustodistukset, yritystodistukset sekä pankkien ja yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelka- ja vaihtovelkakirjalainat. Saamistodistukset on luokiteltu arvostusta varten myytävänä oleviksi rahoitusvaroiksi. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään

arvoon vastaeränä taseen omassa pääomassa oleva käyvän arvon rahasto.

Osakkeet ja osuudet on luokiteltu arvostamista varten myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi. Myöhempi arvostaminen tapahtuu joko hankintamenoon tai jaksotettuun hankintamenoon. Jos näiden rahoitusvarojen arvo tilinpäätöspäivänä on arvonalentumisen johdosta jaksotettua hankintamenoa tai hankintamenoa alempi, alennetaan arvo arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenoon. Hankintamenoon arvostetaan käyttöomaisuuden luonteiset osakkeet ja osuudet.

Aineettomissa hyödykkeissä on muina pitkävaikutteisina menoina aktivoitu vastikkeellisesti hankittujen atk-järjestelmien suunnittelumenot sekä huoneistojen peruserämenot. Poistoaika on 10 vuotta käyttöönnotosta tai sitä lyhyempi taloudellinen käyttöaika.

Muut aineelliset hyödykkeet tase-erä muodostuu kalustosta, joka esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno määräisenä. Kaluston vuotuinen poisto on 25 prosenttia menojäännöksestä.

Palkkiotuottoihin kirjataan palkkiot, kun palvelu tai erillinen toimenpide on suoritettu. Palkkiotuoton määrä on saadun vastikkeen käypä arvo.

Korkotuottoihin merkitään vastaaviin "Saamiset luottolaitoksilta" kuuluvista tase-eristä saatavat korkotuotot.

Erään **myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot** kirjataan kaikki muut myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitelluista tase-eristä tuloslaskelmaan kirjattavat erät paitsi näistä johtuvat korot ja osingot.

Liitetiedot riskienhallinnasta

LähiTapiola Varainhoidon riskienhallinta perustuu voimassaolevaan lainsäädäntöön, siitä annettuihin määräyksiin, ohjeisiin ja tulkintoihin sekä LähiTapiola-ryhmän riskienhallintapolitiikkaan ja käytäntöihin. Yhtiön riskienhallintaprosessi on osa yhtiöryhmän riskienhallinta- ja vakavaraisuusprosessia (ORSA).

Riskienhallinnan lähtökohdat

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit	Vakavaraisuuden hallinnan riskit
	Markkinariskit
	Luottoriskit
	Likviditeettiriskit
	Keskittymäriskit
Operatiiviset riskit	Vakuutusriskit
	Toiminnan suunnittelun riskit
	Prosessiriskit
	Järjestelmäriskit
	Henkilöstöriskit
Toimintaympäristön ja strategian riskit	Juridiset riskit
	Tapahtuma- ja vahinkoriskit
	Yleisen toimintaympäristön riskit
	Markkinoiden ja asiakaskäyttötymisen riskit
	Kilpailun luonteen ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
Strategisten valintojen riskit	
Ryhmätason erityisriskit	

Riskienhallinnan organisointi

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä

Toimitusjohtaja ja johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Esimiesten tehtävänä on varmistaa, että liiketoimintaprosessien valvonta on riittävää ja että aina on käytettävissä luotettavaa ja ajantasaista tietoa valvonnan tuloksista. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Yhtiöryhmän Riskienhallintapalvelut tukee riskienhallintaprosessin ylläpitoa ja kehittämistä sekä vastaa yhtiön vakavaraisuuden hallintaprosessista ja vakavaraisuuslaskennasta.

Yhtiöryhmän lakiasianpalvelujen Compliance-toiminto varmistaa, että yhtiön toiminnassa noudatetaan lakeja, viranomaismääräyksiä ja sisäisiä ohjeita. Esimiehet vastaavat omien alaistensa osalta sisäisestä valvonnasta, joka kattaa myös toiminnan säännönmukaisuusvalvonnan. Compliance-officer antaa vuosittain hallitukselle raportin tekemistään havainnoista.

Sisäinen tarkastus avustaa hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Riskien identifiointi, mittaaminen ja hallinta

Operatiivisten ja toimintaympäristöön liittyvien riskien kartoitus, niiden toteutumisen todennäköisyys ja vaikutukset arvioidaan liiketoimintayksiköissä vuosisuunnittelun yhteydessä sekä riskitilanteen olennaisen muutoksen yhteydessä. Jokaisesta aktiivista

hallintaa edellyttävästä riskistä tehdään erillinen riskienhallintasuunnitelma. Riskikartoitusten tulokset sisällytetään yhtiön vakavaraisuuden hallinnan prosessiin

Liitetiedot vakavaraisuuden hallinnasta

LähiTapiola Varainhoidon vakavaraisuuden hallinnan prosessi perustuu voimassaolevaan Euroopan Unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön sekä näistä annettuihin ohjeisiin, määräyksiin ja standardeihin.

Keskeinen lainsäädäntö koostuu EU:n luottolaitosdirektiivistä (CRD IV) ja vakavaraisuusasetuksesta (CRR) sekä näitä koskevista European Banking Authorityn (EBA) antamista teknisistä standardeista. Kansallisella tasolla toimintaa ohjaavat Laki Luottolaitoksista (610/2014), sijoituspalvelulaki (747/2012) sekä Finanssivalvonnan antamat määräykset, ohjeet ja tulkinnat.

LähiTapiola Varainhoidon viranomaisvaateiden (Pilari I) mukainen kokonaisriski ja omien varojen vaatimus määräytyy vakavaraisuusasetuksen (CRR) 95 artiklan mukaisesti kiinteiden yleiskustannusten menetelmän perusteella. Kokonaisriskinä esitetään luottoriskin tai kiinteiden yleiskustannusten perusteella laskettu kokonaisriski. Käytännössä yhtiön kokonaisriski määräytyy kiinteiden yleiskustannusten perusteella (12,5 x 25 % x kiinteiden yleiskustannusten määrä), jolloin omien varojen vaatimus on 8 prosenttia kokonaisriskistä ja 25 prosenttia kiinteistä yleiskustannuksista. Luottoriski lasketaan vakavaraisuusasetuksessa (CRR) kuvatun luottoriskin standardimenetelmän mukaisesti.

LähiTapiola Varainhoidon vakavaraisuus vuoden 2016 päättyessä oli erinomaisella tasolla. Ydin-, ensisijaisen ja kokonaispääoman määrä kokonaisriskistä oli 36,1 prosenttia (31,2 %). Vuoden 2016 tulos huomioiden vakavaraisuus olisi ollut 47,2 prosenttia.

LähiTapiola Varainhoidon oma vakavaraisuusarvio (ICAAP, Pilari II) perustuu edellä kuvattuun viranomaisvaateiden mukaiseen omien varojen vaatimukseen, jota syvennetään ottaen huomioon riskien ulottuvuudet, jotka jäävät Pilari I -laskennan ulkopuolelle. Lisäksi arviota täydennetään sellaisten yhtiön kantamien riskien osalta, joita Pilari I ei lainkaan kata, kuten toimintaympäristöön ja sen kehitykseen liittyvät riskit. Arviointiin sisällytetään myös muut vuosisuunnittelun yhteydessä toteutettavan riskikartoituksen tulokset.

Hallitus hyväksyy vuosittain Vakavaraisuuden Hallintasuunnitelman, jossa asetetaan yhtiön vakavaraisuuteen sekä omien varojen laatuun liittyvät tavoitteet ja toimenpiderajat. Vakavaraisuustilanne raportoidaan hallitukselle vuosineljänneksittäin tai tarvittaessa.

Vakavaraisuustietojen julkistaminen

Luottolaitoslain ja Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden mukaiset vakavaraisuustiedot sisällytetään

yhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Tilintarkastajat todentavat vakavaraisuustietojen oikeellisuuden tilinpäätöksen tarkastamisen yhteydessä.

Tietojen olennaiset muutokset tilikauden aikana

Yhtiön vakavaraisuustiedot julkaistaan myös osavuositarkastuksessa, jos niissä tapahtuu tilikauden aikana sidosryhmien, kuten asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja omistajien, kannalta olennaisia muutoksia. Tiedot julkaistaan sen ajanjakson osavuositarkastuksessa, jonka aikana olennaiset muutokset ovat tapahtuneet. Jos olennainen muutos on tapahtunut ainoastaan yksittäisessä vakavaraisuustiedossa, muita tietoja ei ole välttämätöntä julkistaa. Osavuositarkastuksessa voidaan siten julkistaa ainoastaan kyseinen tieto maininnalla, että muissa tiedoissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Hallitus tekee päätöksen siitä, milloin tiedoissa on tapahtunut niin olennaisia muutoksia, että ne pitää julkaista tilikauden kuluessa.

Julkistettavat tiedot

Vakavaraisuustiedot julkistetaan Finanssivalvonnan antamien määräysten ja ohjeiden vaatimassa laajuudessa. Tietoja, jotka eivät ole vakavaraisuuden kannalta olennaisia, ei kuitenkaan julkisteta. Tällaisia ovat tiedot, joilla ei ole merkitystä sidosryhmille ja jotka eivät muutoinkaan ole toiminnan laadun ja laajuuden sekä riskien kannalta merkityksellisiä. Epäoleellisiksi katsottavien tietojen osalta kerrotaan tilinpäätöstiedoissa lyhyesti, miksi kyseisiä tietoja ei ole sisällytetty tilinpäätökseen. Hallitus tekee päätöksen tiedoista, joita ei katsota olennaisiksi ja joita ei siten julkisteta. Samoin hallitus tekee päätöksen tiedoista, joiden katsotaan kuuluvan liikesalaisuuden tai salassapitovelvollisuuden piiriin.

Tilinpäätös ja toimintakertomus julkaistaan LähiTapiola-ryhmän verkkosivuilla, joten myös vakavaraisuustiedot ovat verkossa sidosryhmien saatavilla.

LähiTapiola Varainhoidon taseen ja tuloslaskelman liitetiedot

Luvut on esitetty tuhansina euroina, ettei toisin ole erikseen mainittu

Tase-eriä koskevat liitetiedot

1. Saamiset luottolaitoksilta	2016	2015
Kotimaisilta luottolaitoksilta		
Vaadittaessa maksettavat	20 556	5 272
Yhteensä	20 556	5 272
2. Saamistodistukset	2016	2015
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytavissä olevat, muut kuin julkisesti noteeratut		
Pankkien sijoitustodistukset	-	13 001
Yhteensä	-	13 001
3. Osakkeet ja osuudet	2016	2015
Osakkeet ja osuudet muissa yrityksissä		
Myytavissä olevat, muut kuin julkisesti noteeratut	0	354
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä		
Myytavissä olevat, muut kuin julkisesti noteeratut	714	360
Yhteensä	714	714
joista hankintamenoon arvostetut	714	714
4. Aineettomat hyödykkeet	2016	2015
IT-kulut	1 384	942
Yhteensä	1 384	942
5. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana		
Aineettomat hyödykkeet	2016	2015
Hankintameno 1.1.	1 175	56
+ lisäykset tilikautena	846	1 119
- vähennykset tilikautena	0	0
+/- siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	2 022	1 175
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-233	0
+ Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	0
- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-404	-233
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-637	-233
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 384	942
Kirjanpitoarvo 1.1.	942	56

Aineelliset hyödykkeet									2016	2015
Muut aineelliset hyödykkeet										
Hankintameno 1.1.									289	256
+ lisäykset tilikautena									28	60
- vähennykset tilikautena									0	-27
Hankintameno 31.12.									316	289
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.									-225	-203
- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot									-23	-21
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.									-248	-225
Kirjanpitoarvo 31.12.									69	64
Kirjanpitoarvo 1.1.									64	53
6. Muut varat									2016	2015
Muut saamiset										
Muut saamiset									3 599	3 532
Yhteensä									3 599	3 532
7. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot									2016	2015
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot										
Muut siirtosaamiset									709	1 418
Maksetut ennakkomaksut									-	35
Yhteensä									709	1 453
8. Laskennalliset verosaamiset - ja velat									2016	2015
Tuloslaskelmaan kirjaamaton laskennallinen vero käyvän arvon rahastosta (lisätieto taseeseen kirjaamattomasta erästä)									-	0
9. Muut velat									2016	2015
Muut velat										
Muut kuin maksujenvälitysvelat									865	862
Yhteensä									865	862
10. Siirtovelat ja saadut ennakot									2016	2015
Siirtovelat										
Muut siirtovelat kuin korkovelat									3 781	3 735
Yhteensä									3 781	3 735
11. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma									2016	2015
Maturiteettijakauma										
Saamiset luottolaitoksilta	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v.				20 556	5 272
Saamistodistukset									-	13 001
12. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta									2016	2015
									2016 yhteensä	2015 yhteensä
Tase-erä, kotimaan rahan määräinen										
Saamiset luottolaitoksilta	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	joista samaan konserniin kuuluvalta						20 556	5 272
Saamistodistukset									-	13 001
Muu omaisuus									4 423	6 706
Yhteensä	24 979	-	1 661						24 979	24 979
Muut velat									865	862
Siirtovelat ja saadut ennakot									3 784	3 735
Yhteensä	4 650	-	401						4 650	4 597

13. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

Varat ja velat, jotka alkuperäisen kirjaamisen jälkeen arvostetaan taseessa käypään arvoon toistuvasti tai kertaluonteisesti

Tason 1 instrumenttien käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla, kuten esimerkiksi hinnat pörssistä, välittäjältä tai hintatietopalvelusta.

Tason 1 instrumentit koostuvat pääasiassa kotimaisista noteeratuista vieraan pääoman ehtoista sijoituksista, jotka on luokiteltu myytävissä oleviksi. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Tason 2 instrumenttien käyvät arvot on laskettu arvostusmenetelmillä toimivilla markkinoilla noteeratuista hinnoista johdettuna.

Toistuvasti määritettävät käyvät arvot, joiden määrittämisessä käytetään merkittäviä muita kuin havainnoitavissa olevia syöttötietoja

Tason 3 omaisuuserää tai velkaa koskevat syöttötiedot eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon.

Taso 3 sisältää sellaisia oman pääoman ehtoisia instrumentteja, joilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua markkinahintaa ja joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, joten ne on arvostettu hankintamenoon.

14. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia

Rahoitusvarojen ja velkojen käyvät arvot	2016	2015	2016	2015
Rahoitusvarat	Käypä arvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Kirjanpitoarvo
Saamiset luottolaitoksilta	20 556	5 272	20 556	5 272
Saamistodistukset	-	13 001	-	13 001
Osakkeet ja osuudet	0	354	0	354
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	714	360	714	360

15. Oman pääoman erät

	Tilikauden alussa	+ Lisäys - Vähennys	Siirrot erien välillä	Tilikauden lopussa
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	845	-	-	845
Ylikurssirahasto	1 692	-	-	1 692
Muut sidotut rahastot				
Käyvän arvon rahasto				
Käypään arvoon arvostamisesta	2	-2	-	0
Vapaat rahastot				
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	2 196	-	-	2 196
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	9 941	-2 277	5 707	13 371
Tilikauden voitto tai tappio	5 707	4 279	-5 707	4 279
Yhteensä	20 382	2 000	-	22 382

16. Osakepääoma

	2016	2015
Osakepääoma tilikauden alussa	845	845
Osakepääoma tilikauden lopussa	845	845
Osakkeiden nimellisarvo	ei ole	ei ole
Osakkeiden lukumäärä tilikauden alussa, kpl	1 800	1 800
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa, kpl	1 800	1 800
Yhtiön vähimmäispääoma	423	423
Yhtiön enimmäispääoma	1 690	1 690

Kaikilla yhtiön osakkeilla on yhtäläinen äänivalta, osakesarjoja on yksi.

17. Osakkeita koskevat osakeannit, optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjojen liikkeeseenlaskut

Vuonna 2016 ei ole annettu osakeantteja, optio-oikeuksia eikä valtuutuksia vaihtovelkakirjojen liikkeeseen laskuun.

18. Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

Osakkeenomistajien jakauma:

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö
Yhteensä

	2016	2016 %-osuus osakkeista ja äänistä	2015 %-osuus osakkeista ja äänistä
Osakkeita, kpl	1 450	81 %	81 %
	350	19 %	19 %
Yhteensä	1 800	100 %	100 %

Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot

19. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot

Omaisuuksienhoidosta

Yhteensä

	2016	2015
	13 453	14 920
Yhteensä	13 453	14 920

Palkkiokulut

Muut palkkiokulut kuin toimitusmaksut

Yhteensä

	-9	-6
Yhteensä	-9	-6

20. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

Osinkotuotot sijoituksista osakkeisiin ja osuuksiin

Myytavissä olevista sijoituksista

Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä

Yhteensä

	2016	2015
	6	15
	12	0
Yhteensä	17	15

21. Korkotuotot ja -kulut

Korkotuotot

Saamistodistuksista

Yhteensä

	2016	2015
	2	17
Yhteensä	2	17

22. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista

Luovutuksista (voitot/tappiot)

Yhteensä

	2016	2015
	-	0
Yhteensä	-	0

Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä

	-	0
--	---	---

23. Liiketoiminnan muut tuotot

Muut tuotot

Yhteensä

	2016	2015
	6 621	7 576
Yhteensä	6 621	7 576

24. Liiketoiminnan muut kulut

Vuokrakulut

Muut kulut

Yhteensä

	2016	2015
	343	361
	181	210
Yhteensä	525	570

25. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Aineettomista hyödykkeistä

Suunnitelman mukaiset poistot

Aineellisista hyödykkeistä

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistot yhteensä

	2016	2015
	404	233
	23	21
Poistot yhteensä	427	254

26. Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat liitetiedot

Yhtiö on sijoituspalveluyritys, jonka pääasiallisena liiketoiminta-alueena on omaisuudenhoito.

Yhtiön toimialueena on koko Suomi LähiTapiola-ryhmän alueverkoston kautta.

Yhtiöllä ei ole konttoriverkostoa Suomen ulkopuolella. Henkilöstötiedot on ilmoitettu liitteessä 31.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

27. Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-perusvakuutuksella Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elossa ja lisäeläketurva LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä.

28. Leasing- ja muut vuokravastuut

Taseen ulkopuoliset vuokravastuut on esitetty liitteessä 30 ja muut vuokrasopimukset ovat lyhytaikaisia.

29. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä

	2016	2015
	Sitoumukset	Sitoumukset
	yhteensä	yhteensä
josta samaan konserniin kuuluvan puolesta	-	-
	-	-
	-	-

30. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Palvelumaksuihin liittyvä sopimusvastuu järjestelmätoimittajille

Seuraavalla tilikaudella maksettavat palvelumaksut
Viiden vuoden kuluessa maksettavat palvelumaksut
Yli viiden vuoden kuluttua maksettavat palvelumaksut

	2016	2015
	-	343
	-	461
	-	0

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä yhteisvastuu (ALV 188 §)

Yhden vuoden kuluessa
näistä emoyhtiön puolesta

	2016	2015
	3 801	3 115
	916	688

Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120 § mukainen tarkistusvastuu

10 v tarkistuskausi
Muut ryhmän yritykset

	2016	2015
	55 897	53 322

Henkilöstöä, johtoa ja lähipiiriä koskevat liitetiedot

31. Henkilökunnan lukumäärä

Keskimäärin
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö
Määräaikainen henkilöstö
Yhteensä

	2016	2015
	45	44
	1	2
	3	2
	49	48

32. Johdolle maksetut palkat ja palkkiot

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä hallituksen jäsenten ja varajäsenten palkat ja palkkiot yhteensä

	2016	2015
	449	429

33. Johdolle myönnettyt luotot ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

	2016	2015
	-	-

34. Johdon eläkesitoumukset

Johdon lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-perusvakuutuksella Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elossa ja lisäeläketurva LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä.

35. Lähipiiriiliikeytoimet

Yhtiöllä ei ole lähipiiriiliikeytoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen. Samaa konserniin kuuluvien yhtiöiden välisistä varoista ja veloista löytyy erittelyjä taseen liitetiedoista.

Muut liitetiedot

36. Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä

LähiTapiola Varainhoito Oy tarjoaa asiakkailleen täyden valtakirjan omaisuudenhoitopalveluita ja sopimusperusteista sijoitusneuvontaa.

Omaisuudenhoitopalvelut

Omaisuudenhoidossa olevat asiakasvarat

Täyden valtakirjan omaisuudenhoito

Muun sopimuksen perusteella omaisuudenhoidossa olevat

Asiakasvarat yhteensä

2016	2015
9 696 371	9 406 871
24 827	0
9 721 198	9 406 871

37. Tilintarkastajalle maksetut palkkiot

Tilintarkastus

Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot

Veroneuvonta

Muut palvelut

Yhteensä

2016	2015
8	9
0	0
0	0
0	7
8	16

38. Konserniin kuuluvaa yhtiötä koskevat liitetiedot

LähiTapiola Varainhoito Oy:n emoyhtiö, LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö, laatii konsernitilinpäätöksen.

Emoyhtiön kotipaikka on Espoo ja sen tilinpäätös on saatavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1) Keskeiset tuloslaskelmaerät

Liikevaihto = tuloslaskelman erä "Sijoituspalvelutoiminnan tuotot"

2) Oman pääoman tuotto prosentteina (ROE)

$$\frac{\text{Liikevoitto} - \text{Tuloverot}}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

3) Koko pääoman tuotto prosentteina (ROA)

$$\frac{\text{Liikevoitto} - \text{Tuloverot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

4) Omavaraisuusaste prosentteina

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

5) Kulu-tuotto -suhde

$$\frac{\text{Palkkiokulut} + \text{Korkokulut} + \text{Hallintokulut} + \text{Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä} + \text{Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Sijoituspalvelutoiminnan tuotot}}$$

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset

Espoossa 7. päivänä maaliskuuta 2017

Jari Eklund
Hallituksen puheenjohtaja

Teija Kerminen

Tapio Oksanen

Janne Pesonen

Paula Pöntynen

Ulla Sipilä

Jari Sundström

Tom Liljeström
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 7. päivänä huhtikuuta 2017

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Timo Nummi
KHT

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Varainhoito Oy:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Varainhoito Oy:n (y-tunnus 1604393-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Espoossa 7. huhtikuuta 2017

KPMG OY AB

Timo Nummi
KHT

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tuloslaskelma	sähköinen
Tase	sähköinen

Osakirjanpitojärjestelmät

Maksuliikennejärjestelmät
Arvopaperijärjestelmät
Ostolaskujen kierrätysjärjestelmä IP
Palkanlaskentajärjestelmät
Henkilöstöhallintojärjestelmä
Matkalaskujärjestelmä TEM

Tilikartat

Yhtiönumeroluettelo	SAP-laskenta-alue 1000
Tilikartta	SAP-laskenta-alue 1000
Alatilikoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Tulosityksikkökoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Kustannuspaikkakoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Toimintojakokoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Vakuutuslaji- ja vakuutusluokkakoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Sijoituslajikoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Verokoodit	SAP-laskenta-alue 1000
Tilausnumerot	SAP-laskenta-alue 1000
Projektinumerot	SAP-laskenta-alue 1000
Asiakaslohkonumerot	SAP-laskenta-alue 1000
Myyntikanavanumerot	SAP-laskenta-alue 1000
Kumppaniyhtiökoodit	SAP-laskenta-alue 1000

Yhteystiedot

LähiTapiola Varainhoito Oy

Käyntiosoite:
Revontulenkujä 1,
02100 Espoo,

Postiosoite:
02010 LÄHITAPIOLA,

Puh: (09) 4531

www.lahitapiola.fi